

ZAŠTO SU KNJIGE NAJDRAGOCJENIJI DAR KOJI MOŽEMO DATI DJECI

Nikolina Herceg Beljak

U svijetu u kojem sve brže živimo, a ekrani sve češće zamjenjuju priče prije spavanja koje su nam pričale naše mame i bake (a i poneki tata), Dan knjige podsjetnik je da se najljepše uspomene ne stvaraju skrolanjem, već zajedničkim trenutcima i čitanjem – u naručju, pod dekićom, u šaptu i smijehu, u toplini riječi i čaroliji priča koje djeca nose sa sobom cijeloga života.

Zašto čitati djeci od najranije dobi?

Već od najranijih dana – još dok beba leži u vašem naručju i tek uči prepoznavati i slušati vaš glas – knjige postaju most između svijeta i djeteta. Čitanje potiče razvoj jezika, pažnje, emocionalne povezanosti i mašte. Djeca koja od najranije dobi odrastaju uz knjige:

- brže razvijaju govor i razumijevanje jezika,
- lakše razvijaju empatiju i emocionalnu pismenost,
- uče povezivati slike i riječi, zvukove i značenja,
- razvijaju koncentraciju i predčitalačke vještine,
- grade naviku čitanja kao izvora užitka, ne obveze.

I ono možda najvažnije – kroz knjige gradimo siguran prostor bliskosti, ritual koji povezuje, smiruje i pruža djeci osjećaj da su viđeni, voljeni i važni.

Kako čitati djeci? (Uvod u dijaloško čitanje)

Knjiga nije samo za čitanje – ona je mnogo više, ona je za razgovor, otkrivanje, maštanje. Pronađite udobno i mirno mjesto za čitanje, isključite sve što bi Vas moglo ometati – TV, radio, računalo. Neka Vam dijete sjedi u krilu ili zagrljaju i uvedite ga u magični svijet knjige i čitanja. Od najranijih dana poželjno je tzv. DIJALOŠKO ČITANJE. Dijaloško čitanje je pristup koji ne traži da budete savršeni čitač, niti da čitate od riječi do riječi sve što piše, već znatiželjni suputnik u svijetu priče. Takvo čitanje potiče razvoj govora i poticajno djeluje na zanimanje za knjigu, na koncentraciju, maštu i kreativnost.

Evo nekoliko savjeta kako začarobirati svaku priču:

- ☒ Knjigu ili slikovnicu najprije pročitajte sami; kad znate što slijedi, lakše ćete dijete uključiti u čitanje
- ☒ Držite slikovnicu ispred djeteta da je može dobro vidjeti, dodirivati i listati;
- ☒ Uključite djecu u čitanje tako da im ponavljate riječi koje im se sviđaju, postavljate pitanja poput «Što/tko je to?» “Što misliš da će se sada dogoditi?” “Zašto je zeko tužan?” «Što radi, što ima na glavi, nosu, ruci....» I ohrabrujete odgovor, čak i ako dijete netočno ili nerazumljivo odgovori... “
- ☒ Ako je vaše dijete doista malo i tek uči prve riječi, važno je da u rečenicama bude puno ponavljanja «Patka ima OKO, OKO ima, vidiš, tu je OKO...i koka ima OKO i pile ima OKO, i ti imaš OKO...»
- ☒ Ako čitate priču, preskočite riječi koje dijete ne može razumjeti ili ih zamijenite jednostavnijima;
- ☒ Povezujte priču s djetetovim iskustvom: “Sjećaš li se kada smo i mi bili kod doktora kao medo iz priče?”
- ☒ Dajte djetetu ulogu: neka prepozna i imenuje likove, izmišlja kraj, ponavlja rečenice.
- ☒ Ne dopustite da Vam glas postane monoton i dosadan, čitajte s izmjenama ritma i glasnoće, činite stanke i dajte djetetu dovoljno vremena da obradi ono što je čulo.
- ☒ Birajte knjigu koju ćete čitati zajedno s djetetom i ponovno čitajte istu knjigu više puta ako to Vaše dijete traži;
- ☒ Ponesite djetetovu slikovnicu i čitajte u situacijama kada se negdje čeka (kod liječnika, u uredima i sl.).
- ☒ Čitajte djetetu kad god imate priliku, no stvarajte i posebne rituale čitanja (prije spavanja, uz popodnevni odmor...).
- ☒ Čitajte kada ste i Vi i dijete opušteni da biste mogli zajedno uživati.
- ☒ Pratite ritam djeteta: neka stranice ne budu svrha, već putovanje – nekad ćete pročitati sve, nekad samo naslov i razgovarati sat vremena o jednoj ilustraciji ili svom nekom doživljaju kojeg ste se sjetili.

Što čitati u kojoj dobi?

- 0-1 GODINA: Knjige s kontrastnim slikama, jednostavne ilustracije, tkanine ili plastificirane za grickanje i pipkanje. Vaš glas je djetetu najvažniji – čitajte i pjevajte stihove, brojalice, uspavanke.

☺ **Gdje je Piko?“ – Eric Hill**

Interaktivna slikovnica sa skrivalicama koja razvija pažnju i radoznalost. Djeca obožavaju dizati preklopnike!

☺ **„Pino ide spavati“ – Lila Prap**

Jednostavan jezik, prepoznatljive svakodnevne situacije i tople ilustracije. Idealna za večernju rutinu.

☺ **„Bok, medo!“ – Nicola Slater**

Glazbena slikovnica u kojoj se pritiskom na dugme čuju melodije. Potiče razvoj slušne pažnje i ritma.

- 1-3 GODINE: Knjige s ponavljajućim rečenicama, zvukovima, poznatim predmetima. Idealne su slikovnice s pokretnim dijelovima, rime i priče s jasnom rutinom (npr. odlazak na spavanje).

♥ **„Grubzon“ – Julia Donaldson i Axel Scheffler**

Zabavna i ritmična priča o snalažljivom mišu, s važnom porukom da pamet može nadjačati snagu. (a postoji i nastavak - Grubzonovo dijete)

♥ **„Ti i ja, mali medo“ – Martin Waddell**

Topla priča o roditeljskoj ljubavi i sigurnosti. Prekrasna za čitanje prije spavanja.

♥ **„Zamisli“ – Alison Lester**

Razigrana slikovnica koja potiče maštanje i razvoj govora kroz pitanja poput „Zamisli da si...“.

- 3-5 GODINA: Priče s jednostavnim zapletom, emocijama i poukama. Pitanja “zašto?” i “što bi ti učinio/la?” postaju čudesan alat za povezivanje.

⚙ **„Duga“ – Michael Grejniec**

Slikovnica o suradnji, različitosti i ljepoti zajedništva – jednostavna, a snažna.

⚙ **„Kako je zeko zavolio čitanje“ – Amy Krouse Rosenthal**

O važnosti strpljenja, upornosti i užitka u čitanju, čak i kad u početku ne ide lako.

⚙ **„Zaboravljeni medo“ – Michael Rosen**

Osjećajna priča o gubitku i traženju, koja otvara prostor za razgovor o odvojenosti i sigurnosti.

- 5-7 GODINA: Knjige koje prate interese djeteta – od bajki i pustolovina do informativnih slikovnica o svemiru, dinosaurima ili tijelu. Djeca se počinju identificirati s likovima, što je izvrsna podloga za razvoj samopouzdanja. razvoj empatije, razmišljanja i vlastitog identiteta

📖 „**Most**“ – Heinz Janisch i Helga Bansch

Dirljiva alegorija o gradnji mostova između ljudi. Potiče razgovor o sukobima i pomirenju.

📖 „**Djevojčica koja je pronašla zmaja u knjižnici**“ – Helen Docherty

Knjiga o snazi čitanja, slobodi mašte i važnosti knjižnica. Savršena za Dan knjige!

📖 „**Mali princ**“ – Antoine de Saint-Exupéry (u prilagođenim izdanjima za djecu)

Vječna priča o ljubavi, gubitku i smislu života, koju djeca i odrasli uvijek iznova otkrivaju.

Knjiga je više od papira – ona je alat za život

Djeca koja odrastaju uz knjige češće razviju osjećaj sigurnosti u izražavanju, lakše se nose s promjenama i pronalaze riječi za ono što osjećaju. Kroz priče vježbaju socijalne situacije, uče o svijetu i sebi, razvijaju otpornost. I kada odrastu, knjige ostaju – kao sjećanje na zajedničke trenutke i kao alati koje znaju koristiti kada postane teško.

Zato neka Dan knjige ne bude samo dan – neka svaka večer, svaki trenutak u kojem dijete sjedne u vaše krilo s knjigom u ruci, bude slavlje riječi, bliskosti i ljubavi.

Jer kako kaže izreka:

“Dijete koje voli knjige, nikada neće biti samo.”